



Kalkınmaya Katkı Verenler - 1



Papua'dan Datça'ya Sosyal Kalkınma Çalışmaları

Carel Zwollo

Kalkınmaya Katkı Verenler, Kalkınma Atölyesi'nin Türkiye'deki gençlere yönelik "sosyal kalkınma" konusundaki heyecanı ve bilinci artırmak amacıyla geliştirdiği bir programdır. Bu program kapsamında kişi ve kurumsal hayat hikayeleri hazırlanmaktadır. Bu programın birinci çalışması ben, yani Carel Zwollo'nun hayatıyla başlıyor: Papua'dan Datça'ya Sosyal Kalkınma Çalışmaları – Carel Zwollo.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında doğmuş olduğum Papua'dan, şimdi yaşadığım Türkiye'nin güzel ilçelerinden Datça'ya kadar uzanan 65 yıllık yaşamımı; asıl önemlisi eğitimlerim ve bu süreçte dâhil olduğum sosyal kalkınma projelerinin içeriğini bir ekiple birlikte yazdık. Bodrum'daki balıkçılık kooperatifleri üzerine hazırladığım master teziyle başlayan mesleki çalışmalarım, Afrika kıtasında Burundi, Mali ve Kamerun'da, Asya kıtasında Tayland, Yemen ve Sri Lanka'da, Türki devletlerde Kırgızistan ve Türkmenistan'da, Türkiye'de de Türkiye Kalkınma Vak-

fı'nda sosyal ormancılık projelerinde ve Güneydoğu Anadolu Projesi başta olmak üzere daha birçok kalkınma çalışmalarında gerek araştırmacı, uygulayıcı gerekse danışman olarak devam etti. Babamı örnek almamdan doğan bir alan olarak çoğunlukla balıkçılık ve balıkçı kooperatifleri kapsamında yer aldığım program ve projeler süresince, aynı zamanda kendi alanım olan sosyal antropolojiden de fazlasıyla yararlandım ve gittiğim ülkelerdeki halkı tanıma ve onlarla iletişim kurabilme fırsatına eriştim. Bu bağlamda savaş döneminde bir sömürge ülkesinde yaşamış bir aileden gelen ve hayatı boyunca çevresine duyarlı, cesaretli ve insanı araştırmaya meraklı bir birey olarak deneyimlerimizi özellikle gençlerle paylaşmak istedim.

Yalnızca kendi yaşadıklarım üzerinden değil, gözlemlediğim ve çevremdeki insanlarca deneyimlenen güç savaşlarını, siyasi çatışmaları, güvensizlikleri, doğayla mücadeleyi, birlikte yaşamayı, iş bölümü-



nü, zorluklarla baş edebilmeyi; yani insanlığa dair yaşam biçimlerini ve duyguları bu kitaba aktarmaya çalıştım.

Ortak bir emeğin sonucu olan bu kitap, ayrıca “network” oluşturma'nın önemi, eleştirel yaklaşım, sorgulayabilme ve gönüllülük gibi gerek kişisel hayatta gerekse eğitim veya profesyonel yaşamda önemli olan noktaları da vurgulamak istedik. İçeride çok sayıda örnekle karşılaşacağınız bu “biyografik rehber”den bir alıntıyı sizlere aktarmak isterim:

“Kuzey Kamerun Projesi ile ilgili ayrı bir kitap yazabilirim. Orada çok şey denedik, çok az şey gerçekleştirebildik. En azından başladık. Yeni, daha dayanıklı bir model balıkçı teknesi yaparak, çevreye verilen zararı önlemek için yeni balık kurutma fırınları yaptık. Balıkçılık araştırmalarıyla ilgili yeni bir model oluşturduk; gözlemlerimize göre dört farklı etnik grup dört farklı metot kullanıyordu.” (s.155)

Ayrıca vurgulamak isterim ki, her dönemde kalkınmanın odağı değişti ve sürekli değişiyor. Bunun hem olumlu hem de olumsuz bir boyutu var. Benim açımdan olumsuz yönü daha fazla öne çıkıyor. Çünkü bizim gibi kalkınmacıların küresel sorunları çözmeleri mümkün değil. Sadece en kötü durumları hafifletebilir veya yapılanlara, tahrip edilenlere tepki verebilirler. 1950-1970 yılları arasında gıda sorunlarına, açlığa karşı tarımsal devrim, sağlıkla birlik-

te nüfus patlaması, 1984 yılında Çernobil Nükleer Santral kazası, çevre ve hava kirliliğinin yarattığı korku, ozon tehlikesi, 1990 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla yeni bir dönemin başlaması, savaşlardan dolayı sığınmacı sorunları, insan hakları vs. Kalkınma bakışıyla bizim dünya küçülmedi, tam tersine büyüdü. Birleşmiş Milletler çok sektörlü bir yaklaşımla oldukça gelişmiş, yeni bölümler yaratmış ve her küresel sorunu çözmek için çaba gösterir hale gelmiştir. Ancak bunun üstesinden bir türlü gelemeyen durumdadır; çünkü etkisi oldukça azalmıştır. Küresel ölçekte bürokratik bir örgüt haline gelen Birleşmiş Milletler, özellikle hak temelli faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak durumundadır. Aksi takdirde operasyonel olarak etkisi her geçen gün azalacaktır.

Bilindiği gibi Türkiye’de sosyal kalkınma anlamında yapılan çalışmalar çok geniş kitlelere erişemiyor ya da sosyal bilimci olmak isteyen gençlerin aklındaki soru işaretlerine yeterli oranda cevap veremiyor. Oysaki benim gibi, kendi deneyimlerinin rehber olabileceğine inanan birçok kalkınmacı var. Her biri farklı alanda çalışmalar yapmış bu kişileri, Türkiye’nin ve hatta daha geniş bir bakış açısıyla gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına katkıda bulunmak isteyen genç beyinlerle ve yüreklerle tanıştırmak, umut dolu bir geleceğe adım atmamızı sağlayacaktır.